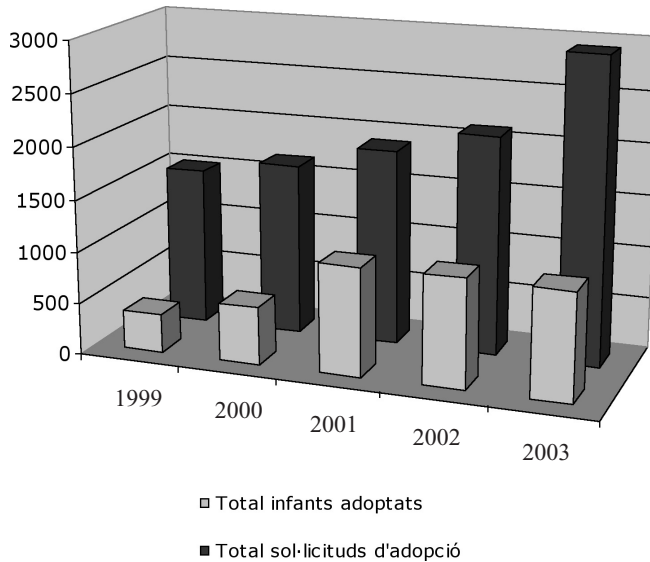

Gràfic 25. Evolució de l'adopció internacional (1999-2003)

Font: Mapes de Serveis Socials

2.5 Suport a dones víctimes de la violència

2.5.1 Context¹⁷

La qüestió de la violència en l'àmbit de la llar, ha transcendit en els últims anys d'ésser una qüestió lligada a la privacitat de la llar i la família a constituir un problema de caire social, on hi ha una violació sistemàtica dels drets més fonamentals de les persones, generalment les dones —la majoria d'estudis apunten que el 2% dels casos corresponen a un abús cap a l'home, el 75% dels casos corresponen a maltractaments cap a la dona i el 23% restant són els casos de violència recíproca o creua-

17. DAVINS, Montse. *Maltractament en les relacions de parella: estils de personalitat, simptomatologia i ajustament diàdic d'un grup de dones maltractades*. Tesi doctoral URL. Barcelona, 2005

da—. De totes maneres, abordar la violència en el si de la llar des dels serveis socials és un repte molt complicat, ja que es desenvolupa en l'àmbit de la convivència íntima de la parella —gairebé sempre dins la llar, amb cap o pocs testimonis directes—, i que queda oculta sota l'imperatiu del «secretisme» imposat pel terror, la vergonya o l'expectativa que es tracta d'una situació passatgera que canviarà amb el temps.

A Catalunya, cada vegada hi ha més conscienciació social davant els casos de violència familiar —per exemple, al 2001 van créixer un 12% les denúncies de maltractaments respecte a l'any anterior—. De fet, l'augment de denúncies no implica un augment d'agressions, sinó que respon a un increment considerable del grau d'informació i de sensibilització al llarg dels últims anys. I, sobretot, perquè s'ha donat un canvi de mentalitat important sobre la permissivitat de les situacions de violència domèstica, que amb l'augment del grau d'independència econòmica de les dones, així com la seva protecció, s'ha traduït en un increment de les denúncies. Certament, en els últims anys s'han incrementat els recursos destinats a la investigació acadèmica, a la millora i augment dels serveis judicials, legals i socials, i a la realització de campanyes informatives i de debats dels mitjans de comunicació. Tot i així, encara fa falta molta educació i un canvi d'actituds de la societat en general per acabar amb aquesta xacra social que, probablement, només s'anirà obtenint a llarg termini.

Taula 30. Denúncies per maltractaments produïts per la parella (2000-2003)

Any	Catalunya			Estat espanyol	
	Ministerio Interior	Mossos d'Esquadra	Total	Ministerio Interior	(%) Catalunya
2000	2.593	969	3.562	22.397	(11.6)
2001	2.530	1.733	4.263	24.158	(10.5)
2002	5.113	2.340	7.453	43.313	(11.8)
2003	5.187	4.621	9.808	50.090	(10.4)

Font: Elaboració de l'Institut Català de la Dona (ICD) a partir de dades del Departament d'Interior de la Generalitat (Mossos d'Esquadra) i del Ministerio de Interior (web del Instituto de la Mujer).

Taula 31. Dones mortes per la seva parella o ex-parella a Catalunya (2000-2003)

Any	Núm. de dones mortes
2000	7
2001	6
2002	9
2003	11

Font: Institut Català de la Dona (ICD) a partir de les dades del Departament d'Interior de la Generalitat (Mossos d'Esquadra), del Ministerio del Interior (web del Instituto de la Mujer) i del seguiment dels mitjans de comunicació.

Taula 32. Ordres de protecció de les víctimes de maltractaments el 2004

	Ordres de Protecció			
	Sol·licitades(*)	Acordades	No acordades	(%)Acordades
Catalunya	1.414	1.134	286	(80)
Estat espanyol	7.328	5.638	1.618	(77)
(%) Catalunya/Estat	(19)	(20)	(18)	

Font: Institut Català de la Dona (ICD) a partir de les dades del Consejo General del Poder Judicial.

(*) Nombre d'ordres de protecció sol·licitades per part de les víctimes de maltractament familiar, durant el primer trimestre de l'any 2004 (període gener-març), regulades per la Llei 27/2003,¹⁸ de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica.

18. La Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'Ordre de protecció de les víctimes de violència domèstica, conferia a la víctima d'aquests tipus de fets un estatut integral de protecció que comprenia tant les mesures cautelars de caràcter penal sobre l'agressor (ingrés provisional en un centre penitenciari o prohibició d'acostar-se a la víctima, entre d'altres) com mesures protectores de caire civil (atribuir provisionalment l'ús de l'habitatge familiar o la custòdia dels fills a la víctima) i altres mesures d'assistència i protecció social (recolzament, atribució provisional d'una prestació per aliments, etc.), per evitar el desemparament de les víctimes d'aquests tipus de violència.

En un principi, el nombre de denúncies és un dels indicadors que s'utilitza per avaluar la quantitat de casos de maltractaments. Però, sigui com sigui, totes aquestes xifres no fan possible una interpretació exacta de l'abast real de la violència domèstica. De fet, alguns estudis calculen que, almenys, el 95% de les agressions no es denuncien. Altres estudis parlen només d'un 10% de denúncies respecte els casos totals. A més, també cal tenir en compte que es donen casos de dones maltractades que presenten una denúncia i, després, intenten retirar-la.¹⁹

D'altra banda, també cal esmentar que els maltractaments a la dona també repercuteixen a la resta del nucli familiar. Sovint s'ha dit que, darrere de cada dona maltractada també hi ha un infant maltractat, i és que, el maltractament conjugal s'estén als fills en un percentatge molt elevat. Els menors presencien les situacions de violència conjugal, la qual cosa no deixa de ser un tipus de violència patit pels fills. De fet, en els últims anys hi ha hagut un increment d'estudis²⁰ en aquesta línia que així ho manifesten, mostrant un especial interès en els efectes a llarg termini que poden patir els infants que han presenciat maltractaments en el seu ambient familiar. És a dir, tant si els fills són o no víctimes directes de la violència conjugal, l'ambient en el que viuen sí que és de maltractament, i es converteixen ells també en víctimes de la violència familiar.

2.5.2 Filosofia

Des del Govern es va intervenir a través de diferents nivells per abordar de forma integral i coordinada la violència en el si de la llar. Així, es va implicar a molts agents socials tant de l'àmbit públic com de la societat civil organitzada —treballadors del sector de la justícia, dels ser-

19. Una qüestió repetida per diverses investigacions empíriques, és la situació de major risc que es produeix quan la dona maltractada recorre al sistema penal: en molts casos, la parella acostuma a amenaçar la dona per aconseguir que retiri la denúncia.

20. GRAHAM-BERMANN, S.A.; EDLESON, J.L. *Domestic violence in the lives of children: The future of research, intervention and social policy*. American Psychological Association. Washington, DC. 2001.

veis socials, de la sanitat, dels cossos de seguretat, etc.— per desenvolupar un treball més eficaç tant en la prevenció com en l'atenció i la detecció i persecució d'aquests delictes.

2.5.3 Acció de Govern

En l'àmbit de la prevenció i l'educació, es va treballar per tal de promoure pautes no violentes per a la resolució de conflictes i es van desenvolupar **campanyes de sensibilització** destinades a donar informació sobre les diferents formes de violència i els seus efectes sobre les dones i els infants, però també per impulsar la conscienciació de la societat civil amb l'objectiu d'evitar la discriminació per raons de sexe, cultura, etc. El pressupost per al Pla integral de prevenció de la violència de gènere per a l'any 2002 va ser d'uns cinc milions d'euros.

També van tenir un paper rellevant les actuacions en l'àmbit de l'**atenció**. Així, es van elaborar estratègies d'intervenció que proporcionessin recursos per a la identificació precoç del problema i un recolzament social eficient i accessible, assegurant els recursos assistencials per a una adequada resposta mèdica, psicològica, social i legal a la població afectada pel problema de la violència familiar. A nivell més bàsic, es va establir una línia telefònica d'atenció a les dones en situació de violència (900 900 120). El total acumulat de trucades rebudes a aquesta línia de l'agost de 2001 a l'octubre de 2004, ascendia a 21.746. La mitjana diària de trucades rebudes era de 23,5.

Taula 33. Trucades rebudes (agost 2001 - octubre 2004) segons el sexe

Per sexe	Nombre de trucades	(%)
Dones	18.762	(86.3)
Homes	1.519	(7)
Associacions i entitats	1.465	(6.7)
Total	21.746	(100)

Font: Institut Català de la Dona (ICD)

Taula 34. Trucades rebudes (agost 2001 - octubre 2004) segons l'edat

Per edat	Nombre de trucades	(%)
menors de 18 anys	244	(1.1)
de 19 a 30 anys	3.337	(15.3)
de 31 a 40 anys	8.831	(40.6)
de 41 a 50 anys	5.028	(23.1)
de 51 a 60 anys	2.151	(9.9)
de 60 anys o més	858	(3.9)
no consta	1.297	(6)
Total	21.746	(100)

Font: Institut Català de la Dona (ICD)

D'altra banda, l'Institut Català d'Assistència i Serveis Socials (ICASS) era l'encarregat de gestionar els serveis socials d'atenció a les dones maltractades i els seus fills mitjançant dispositius substitutius de la llar. Un exemple eren les 14 cases d'acolliment i pisos amb suport que hi havia l'any 2003. També calia, però, anar adaptant el model d'atenció d'aquests tipus de serveis a les necessitats canviants, així com garantir la coordinació amb la resta de serveis de la comunitat i els serveis d'atenció social primària. A més, s'havien de desenvolupar noves mesures de protecció a les víctimes i nous programes d'atenció a les víctimes i als agressors.

Les **cases d'acolliment** constituïen un recurs per fer front a la violència familiar ja que proporcionaven un allotjament residencial que supliria temporalment la llar. En aquests equipaments es realitzaven tasques de diagnòstic, tractament, convivència, alimentació, repòs, suport i rehabilitació social. Al llarg de l'any 2002 es van atendre 131 dones i 190 infants en les cases d'acolliment i s'hi va destinar un pressupost de més d'un milió d'euros. Com a recurs complementari i de sortida de les cases d'acolliment, també hi havia els **pisos pont** que constituïen un suport de transició concebut per facilitar la integració normalitzada de les seves usuàries a la societat. L'any 2002 s'hi van atendre 21 dones i 18 infants, amb una despesa de 208.078,88 euros.

Taula 35. Cases d'acolliment i pisos amb suport per a dones maltractades el 2003

Oferta pública			Oferta total	
Generalitat	Administració local	Iniciativa social concertada	Places	Serveis
82	30	48	160	14

Font: Mapa de Serveis Socials 2003

2.6 Atenció i integració social de la immigració

2.6.1 *Context*²¹

De tots els reptes que va tenir el Govern de la Generalitat, el que va reclamar una atenció més especial va ser el de la immigració, pel volum que aquest fenomen ha tingut a Catalunya. Si alguna cosa pot afectar la cohesió social, posar a prova la capacitat de convivència i, fins i tot, ser un desafiament per a la pròpia identitat, aquesta és la immigració que, des de fa uns anys, està arribant a Catalunya de manera creixent. I el repte era veure com la immigració podia produir efectes positius per a tots, per als qui emigraven i per als qui els rebien.

Catalunya ha estat sempre una societat receptora, un centre d'atracció i confluència de fluxos de població de diversa procedència geogràfica. Tradicionalment, la immigració a Catalunya havia procedit d'altres zones del territori espanyol. Així va succeir durant la dècada dels seixanta i dels setanta, quan a Espanya es vivia un cicle econòmic d'expansió i les possibilitats de feina als territoris més rics van produir uns moviments migratoris interiors espectaculars. L'arribada d'andalusos, extremerys o gallecs a Catalunya va ser explosiva des d'un punt de vista demogràfic i va generar, més endavant, problemàtiques al voltant de l'especulació del sòl, la vivenda, la discriminació laboral o la integració sociocultural, entre d'altres, que després es van poder resoldre grà-

21. SOLÉ, Carlota. «Inmigración interior e inmigración exterior», Papers. Revista de Sociologia, núm. 60, 2000, pàg. 211-244.